

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Bendruomenės ir šeimos sveikata 8 kreditai (212 val.)	Medicina (06 B) Visuomenės sveikata (09 B) Slauga (10 B)	Medicinos	Slaugos ir vidaus ligų pagrindų katedra
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	-	Seminarai	-
Konsultacijos	1 kreditas (27 val.)	Individualus darbas	7 kreditai (185 val.)

Dalyko anotacija:

Tikslas: įgyti daugiau žinių ir giliau suprasti bendruomenės ir šeimos sveikatos sampratą, pagrindinius bendruomenės sveikatos priežiūros principus, svarbiausias bendruomenės ir šeimos sveikatos problemas ir jų sprendimo būdus; šeimos gydytojo veiklą ir funkcijas; bendruomenės slaugą ir bendruomenės slaugytojo veiklą ir funkcijas; pirminės, antrinės ir tretinės profilaktikos svarbą lėtinių ligų kontrolėje; atskirų socialinių bendruomenės grupių (vaikų, senų žmonių, sunkiai sergančių ir mirštančių žmonių) priežiūros ypatumus.

Temos:

Biopsichosocialinė sveikatos samprata. Holistinis požiūris į sveikatą. Sveikatos salutogenezės teorija. A. Antonovskio sveikatos teorija. A. Engelio sveikatos teorija. Sveikatos lūkesčių ir sveikatos tikėjimo teorijos. Gyventojų įsitikinimų ir elgesio poveikis sveikatai ir ligų prevencijos efektyvumui. Gyventojų lūkesčių sveikatos priežiūros paslaugoms įvertinimo svarba.

Bendruomenės samprata. Bendruomenės klasifikacija ir socialinės grupės. Bendruomenės charakteristikos. Bendruomenės įvertinimas ir dokumentavimas.

Bendruomenės sveikata: apibūdinimas, klasifikacija. Bendruomenės sveikatos problemos. Bendruomenės sveikatos įvertinimas ir dokumentavimas. Bendruomenės sveikatos priežiūra: apibūdinimas, tikslas, sudėtinės dalys, įtakojantys veiksniai, sritys. Bendruomenės sveikatos priežiūros įstaigos ir paslaugos. Bendruomenės sveikatos priežiūros specialistai. Sveikatos priežiūros komandos samprata ir svarba teikiant efektyvias bendruomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Šeimos samprata, klasifikacija. Šeimos raida. Šeimos sveikata ir jos įvertinimas. Šeimos sveikatos problemos. Šeimos sveikatos priežiūros plano sudarymas ir įgyvendinimas, dokumentavimas. Alkoholizmo, narkomanijos, toksikomanijos poveikis šeimos sveikatai. Neįgalusis šeimoje. Mažas vaikas, senas žmogus šeimoje. Sunkiai sergančio ir mirštančio paciento priežiūra šeimoje. Homoseksualios šeimos sveikatos problemos. Asocialių šeimų sveikatos problemos. Sveikatos ugdymas ir lytinis auklėjimas šeimoje. Psichoemocinė ir socialinė parama šeimai. Pirminė sveikatos priežiūra ir šeimos medicina. Šeimos gydytojo funkcijos, teikiamos paslaugos palaikant ir stiprinant šeimos sveikatą.

Bendruomenės slaugos apibrėžimas ir samprata, pagrindiniai bendruomenės slaugos filosofijos principai. Bendruomenės slaugytojo funkcijos, teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos. Slauga namuose.

Socialinės paslaugos sveikatos priežiūros sistemoje. Socialinių darbuotojų veikla sveikatos priežiūros sistemoje. Globotinio saugumo įvertinimas ir saugios aplinkos priežiūra. Globotinio funkcinės būklės įvertinimas.

Paliatyvi sveikatos priežiūra. Paliatyvios pagalbos organizavimas, įstatyminė bazė. Terminalinių ligonių priežiūra: dažniausios kvėpavimo, virškinimo, šlapimo išskyrimo, kardiovaskulinės sistemos, odos problemos: gydymas ir priežiūra. Skausmo problema: įvertinimas, gydymas, slauga, kontrolė.

Pirminė, antrinė ir tretinė profilaktika šeimoje ir bendruomenėje. Specializuotų kabinetų (cukrinio diabeto, bronchinės astmos, arterinės hipertenzijos ir kt.) veiklos principai. Ligonų mokymas.

Asmens sveikatos priežiūra. Bendrieji lėtinėmis ligomis sergančiųjų ilgalaikės priežiūros principai ir efektyvi kontrolė pirminėje sveikatos priežiūros sistemoje. Ligų rizikos veiksniai: širdies kraujagyslių, onkologinių, lėtinių infekcinių ligų.

Lėtinėmis ligomis sergančiųjų ilgalaikė stebėseną pirminėje sveikatos priežiūroje. Arterinės hipertenzijos ilgalaikė stebėseną ir kontrolė. Aterosklerozės ir koronarinės širdies ligos ilgalaikė stebėseną ir kontrolė. Cukrinio diabeto ilgalaikė stebėseną ir kontrolė. Bronchinės astmos, lėtinės obstrukcinės plaučių ligos ilgalaikė stebėseną ir kontrolė. Lėtinių inkstų ligų ir inkstų funkcijos nepakankamumo ilgalaikė stebėseną ir kontrolė. Opaligės, lėtinių kepenų ir žarnyno ligų ilgalaikė stebėseną ir kontrolė.

Lėtinių ligų profilaktikos programos, jų įgyvendinimas bendruomenėje. Tuberkuliozės, reumato, infekcinio endokardito profilaktikos programos ir ilgalaikė stebėseną. Psichikos sveikatos priežiūra bendruomenėje.

Pagyvenusių žmonių sveikata ir priežiūra bendruomenėje: dažniausios sveikatos problemos ir jų kontrolė. Imunizavimas.

Vaikų sveikata ir priežiūra bendruomenėje: dažniausios sveikatos problemos ir jų kontrolė. Vaikų ligų profilaktikos programos. Imunizavimas.

Moterų sveikata ir priežiūra bendruomenėje: dažniausios sveikatos problemos ir jų kontrolė.

Sveikos gyvensenos diegimas šeimoje ir bendruomenėje. Rūkymo žala sveikatai, profilaktika ir kontrolė. Alkoholizmo žala sveikatai, profilaktika ir kontrolė. Hipodinamijos žala sveikatai ir profilaktika. Stresas, jo poveikis sveikatai. Streso kupiravimas.

Rekomenduojama literatūra:

- Porche D. J. Public and Community Health Nursing Practic: A Population-Based Approach . Louisiana State University Health Sciences Center, 2004 – P. 528
- Basavanthappa B.T. Community Health Nursing. Jaypee Brothers Publishers, 2008.
- Šeimos medicina (vadovėlis). Autorių kolektyvas. Mokslinis redaktorius Kasiulevičius V. Vilnius: NMMC, 2009.
- Šeimos medicinos pagrindai. Sudaryt. L.Valius, Kaunas: Vitae Litera, 2009.
- Valius L., Jaruševičienė L. Paauglių sveikatos priežiūra šeimos gydytojo praktikoje. Kaunas: Vitae Litera, 2009.
- Bagdonas G., Samulevičienė G., Lesauskaitė V., Macijauskienė J., Valius L., Venskutonis D., Visokinskas A. Pagyvenusių žmonių sveikatos priežiūra. Kaunas, 2009.
- Edberg M.. Essential Readings in Health Behavior: Theory and Practice. School of Public Health and Health Services-George Washington University, 2010.
- McKenzie J., Pinger R., Kotecki J.E. An Introduction to Community Health. Jones & Bartlett Publishers, 2011.
- Alcohol: science, policy and public health. Edited by Peter Boyle ... [et al.]. Oxford: Oxford University Press, 2013.

Willett W. Nutritional epidemiology. Oxford: Oxford University Press, c2013.
Juozulynas A., Jurgelėnas A., Venalis A. ir kt. Sveikatos integralumas ir valdymas (monografija). Klaipėda : Druka, 2014.
Dobrovolskij V., Stukas R. Lietuvos gyventojų mitybos įpročiai 2013 metais (mokomoji knyga). Kaunas: Kopa, 2014.

Konsultuojantys dėstytojai:	
1.	<p>Danutė Kalibatienė (prof. habil. dr.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Kalibatienė D., Cicėnas S., Jermak R. Plaučių vėžiu sergančių ligonių gyvenimo kokybės ir priežiūros poreikių įvertinimas. Medicinos teorija ir praktika. 2010, t. 16, nr. 4. ISSN 1392-1312 p. 353-364. <i>Index Copernicus</i>. Čepanauskienė R., Kalibatienė D., Gurevičius R. Vyrų požiūrio į ankstyvą prostatos vėžio diagnostiką sąsajos su sveikatos įsitikinimais. Sveikatos mokslai/Sveikatos apsaugos ministerija. 2011, vol. 21, nr. 6. ISSN 1392-6373 p. 93-103. <i>Index Copernicus</i>. Kalibatienė D., Aleknienė B., Ožeraitienė V., Aleknaitė I. Lėtinių ligų sukelta anemija internisto praktikoje. Medicinos teorija ir praktika. 2010, t. 16, nr. 4. ISSN 1392-1312 p. 431-437. <i>Index Copernicus</i>. Kalibatienė D., Kalibataitė I. Sveikatos priežiūros darbuotojų požiūris į vakcinaciją nuo gripo. Medicinos teorija ir praktika. 2011 – T. 17 (Nr.4) – p. 421 – 429. SL 1747. ISSN 1392-1312. <i>Index Copernicus</i>. Kalibatienė D., Aleknienė B., Aleknaitė S. Infekcijos sukeltos ligos ir jų gydymas Vidaus ligų skyriuje. Medicinos teorija ir praktika. 2011 – T. 17 (Nr.4) – p. 530 – 535. SL 1747. ISSN 1392-1312. <i>Index Copernicus</i>. Čepanauskienė R., Kalibatienė D., Gurevičius R. Vyrų požiūrio į ankstyvą prostatos vėžio diagnostiką sąsajos su sveikatos įsitikinimais. Sveikatos mokslai. 2011 – T.21 (Nr.6) – p. 93-103. ISSN 1392-6373. <i>Index Copernicus</i>. Stundžienė R., Kalibatienė D. Kūdikių mityba Lietuvoje ir užsienio šalyse. Medicinos teorija ir praktika. 2012, t. 18, nr. 4.1. ISSN 1392-1312 p. 361-369. Sabaliauskiene Z., Gribauskas P., Gaigalaite V., Ptasekas J., Ojeraitiene V., Kalibatene D. Homocysteine levels and platelet aggregation in patients with cerebral circulatory disorders. <i>Terapevticheskii Arkhiv (Therapeutic Archyve)</i>. 2013; 85(3): 75-9. ISSN 0040-3660. ISI Web of Science, Index Medicus, Medline, Pubmed, Current Contents (Clinical Medicine), Excerpta Medica, Science Citation Index Expanded. SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH Butėnienė D., Kalibatienė D. Onkologinių pacientų gyvenimo kokybės ir vidinės darnos sąsajos esant paliatyviai priežiūrai. Medicinos teorija ir praktika. 2012, t. 18, nr. 4.1. ISSN 1392-1312 p. 452-460. Stundžienė R., Kalibatienė D., Žagminas, K. Vilniaus miesto 6-23 mėnesių vaikų mitybos būklė, sąsajos su vaikų ir motinų socialiniais, demografiniais ir kitais veiksniais. <i>Visuomenės sveikata</i>. 2013, nr. 4. ISSN 1392-2696 p. 67-79. Šturienė R., Kalibatienė D., Gurevičius R. Vyrų žinių apie prostatos vėžį ir jo profilaktiką sąsajos su socialiniais ir demografiniais požymiais. <i>Visuomenės sveikata</i>. 2012 – T.1, Nr. 56 – p. 62-72. ISSN 1392-2696. <i>Index Copernicus</i>. Kalibatienė D., Biliukas M., Kalibataitė I. Lėtinėmis kardiovaskulinėmis ligomis sergančių pacientų vaistų vartojimo analizė. Medicinos teorija ir praktika. 2013 – T. 19 (Nr.1) – p. 23-30. SL 1747. ISSN 1392-1312.

	<p><i>Index Copernicus.</i></p> <p>13. Gaigalaitė V., Ožeraitienė V., Kalibatiene D., Laurikenas K., Sabaliauskiene Z. Association Between Structure of Atherosclerotic Plaques in Carotid Arteries and Myocardial Infarction. <i>Kardiologija</i>. 2013; 53(9): 21-25. ISSN 0022-9040. Index Medicus. Current Contents.</p> <p>14. Kalibatiene D. Intestininės enzimopatijos (mokslinė monografija). Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. 2014. P.186. ISBN 978-609-459-321-5. http://www.mf.vu.lt/sites/default/files/other/intestinines_enzimopatijos_monografija.pdf</p>
<p>2.</p>	<p><u>Sonata Varvuolytė (dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kalibatiene D, Varvuolytė S, Alekna V. Investigation of hypolactasia in the elderly. <i>Geriatristika</i>. 2006;7(3):136-42. 2. Kalibatiene D, Varvuolytė S. Nauji pirminės suaugusiųjų hipolaktazijos diagnostikos metodai. <i>Medicinos teorija ir praktika</i>. 2006;12(4):319-29. 3. Varvuolytė S, Kalibatiene D, Glemžienė I, Kazėnaitė E. Oksidacinė organizmo sistema ir laktazės aktyvumas. <i>Medicinos teorija ir praktika</i>. 2007;13(2):170-5. 4. Kalibatiene D, Varvuolytė S. Detection of the C/C-13910 genotype, associated with primary adult-type hypolactasia. <i>Biologija</i>. 2007;53(3):25-9. 5. Varvuolytė S, Glemžienė I, Kalibatiene D, Kazėnaitė E, Ožeraitienė V, Vaičekonis V. Oksidacinis stresas ir osteoartritas. <i>Medicinos teorija ir praktika</i>. 2008;14(1):111-7. 6. Varvuolytė S, Kriščiūnienė N. Zalcburgo šeimos medicinos seminarai: ankstyvos diagnostikos svarba. <i>Gydymo menas</i>. 2006;9:89-91.
<p>3.</p>	<p><u>Aldona Mikaliūkštienė (dr.):</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mickuvienė J, Mikalūkštienė A. Stress impact on sleep quality in young people. International scientific conference: "Nursing science and practice 2011", May 20-21, 2011; p. 72-73. ISBN 978-9955-634-29-4. 2. Chenkina M, Mikalūkštienė A. First aid provided by nurses. International scientific conference: "Nursing science and practice 2011", May 20-21, 2011; p. 74-75. ISBN 978-9955-634-29-4. 3. Krunglevičiūtė J. Mikalūkštienė A. The evaluation of psycho emotional state in postpartum women. International scientific conference: "Nursing science and practice 2011", May 20-21, 2011; p. 91-93. ISBN 978-9955-634-29-4. 4. Mikalūkštienė A, Juozulynas A, Kalibatiene D. Sergančiųjų 2-ojo tipo cukriniu diabetu gyvenimo kokybės ryšys su ligos trukme ir komplikacijomis. <i>Medicinos teorija ir praktika</i>, 2011; t.17, Nr.4: 457-467. 5. Mikalūkštienė A, Kalibatiene D, Mickuvienė J, Varvuolytė S. Medicinos studentų patiriamas stresas ir jo įtaka emocinei būsenai ir miego kokybei (Stress Impact on Emotional Status and Sleep Quality in Medical Students). <i>Medicinos teorija ir praktika</i>, 2012; t.18, Nr.4.1. ISSN1392-1312: 392-399. 6. Mikalūkštienė A, Kalibatiene D, Dubova B. Sergančiųjų pirmojo tipo cukriniu diabetu psichoemocinės būsenos įvertinimas (Assessment of the Psychoemotional State of Patients with Type 1 Diabetes) <i>Medicinos teorija ir praktika</i>, 2012; t.18, Nr.4.1. ISSN1392-1312: 400-404. 7. Mikalūkštienė A, Tijūnėlienė I, Kalibatiene D, Staigis R. Pacientų,

kuriems implantuotas elektrokardiostimulatorius, gyvenimo kokybės įvertinimas (The Quality of Life Assessment of Patients with a Pacemaker) Medicinos teorija ir praktika, 2012; t.18, Nr.4.1. ISSN1392-1312: 405-411.

8. **Mikaliūkštienė A**, Nalivaikienė R. Employment Opportunities for Graduate Nurses from 4 Vilnius Hospitals. Nursing Education, Research and Practice, 2012; No 2: 74-78.
9. **Mikaliūkštienė A**, Sukackienė A, Kalibatienė D. Sergančiųjų koronarine širdies liga psichoemocinės būsenos ir miego kokybės įvertinimas (Psychoemotional State and Sleep Quality Evaluation of the Patients Suffering from Coronary Heart Disease). Medicinos teorija ir praktika, 2013; t.19, Nr.3.2. ISSN1392-1312: 51-57.
10. **Mikaliūkštienė A**, Savickienė V, Kalibatienė D. Arterinės hipertenzijos rizikos veiksnių ir požiūrio į ligos kontrolę įvertinimas šia liga sergančiųjų pareigūnų grupėje (Arterial Hypertension Risk Factors and Attitude Towards Evaluation of Disease Control of the Disease Afflicted Officers Group). Medicinos teorija ir praktika, 2013; t.19, Nr.3.2. ISSN1392-1312: 63-71.
11. **Mikaliūkštienė A**, Juozulynas A, Narkauskaitė L, Žagminas K, Sąlyga J, Stukas R. Quality of life in relation to social and disease factors in patients with type 2 diabetes in Lithuania. Med Sci Monit 2013; DOI: 10.12659/MSM.883823; 19:165-174
12. **Mikaliūkštienė A**, Žagminas K, Juozulynas A, Narkauskaitė L, Sąlyga J, Jankauskienė K, Stukas R, Šurkienė G. Prevalence and determinants of anxiety and depression symptoms in patients with type 2 diabetes in Lithuania. Med Sci Monit 2014; 20; 182-190; e-ISIN 1643-3750.
13. Jerdiakova N, **Mikaliūkštienė A**, Gierasimovič Z, Kalibatienė D. LABORATORINIŲ TYRIMŲ PREANALIZĖS PERIODU SLAUGYTOJŲ DAŽNIAUSIAI DAROMOS KLAIDOS (MOST COMMON MISTAKES OF NURSES DURING THE PREANALYTICAL PERIOD OF LABORATORY TESTS). Medicinos teorija ir praktika, 2014; 20 (4); 299-305. (ISSN1392-1312)
14. Natalja Jerdiakova, **Aldona Mikaliūkštienė**. THE MOST COMMON MISTAKES OF THE NURSES DURING THE PREANALYTICAL PHASE OF VENOUS BLOOD VOLLECTION. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 56-58. ISBN 978-609-459-365-9.
15. Julija Kreč, Aldona **Mikaliūkštienė**. THE MOTIVATION OF NURSING SPECIALITY CHOICE AND WORK. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 58-59. ISBN 978-609-459-365-9.
16. Sandra Žitkutė, **Aldona Mikaliūkštienė**. PRACTICAL TRAINING OF NURSING AT UNIVERSITY AND COLLEGE: STUDENTS ATTITUDE. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 60-61. ISBN 978-609-459-365-9.
17. Lina Baltokaitė, **Aldona Mikaliūkštienė**. NURSING QUALITY ASSESSMENT IN CARDIOLOGY CENTER: VIEWPOINT OF PATIENTS. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 71-73. ISBN 978-609-459-365-9.
18. Lina Stambrauskienė, **Aldona Mikaliūkštienė**. PATIENTS PERCEPTION OF THE HOSPITAL NURSING CARE SERVICES. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience",

September 19, 2014; p. 73-76. ISBN 978-609-459-365-9.

19. Vilija Gentvilaitė, **Aldona Mikaliūkštienė**. 50 – 74 YEAR OLD PEOPLE OPINION ON COLORECTAL CANCER PREVENTION PROGRAM AND PARTICIPATION IN IT AND NURSE'S ROLE IN THE PROGRAM IMPLEMENTATION. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 76-78. ISBN 978-609-459-365-9.

20. Justinas Leveika, **Aldona Mikaliūkštienė**. COMPARATIVE EVALUATION OF NURSING SERVICES PROVIDED BY PRIMARY HEALTH CARE CENTERS IN VILNIUS AND PETERBOROUGH: THE PATIENT'S PERSPECTIVE. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 79-81. ISBN 978-609-459-365-9.

21. Marija Rakel, **Aldona Mikaliūkštienė**. NURSING NEEDS OF CHILDREN WITH TYPE 1 DIABETES. International scientific conference: "Nursing science and practice: International Experience", September 19, 2014; p. 85-87. ISBN 978-609-459-365-9.

Vilniaus universiteto Medicinos, Odontologijos ir Visuomenės sveikatos krypčių mokslo doktorantūros komitetų ir Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslo komiteto teikimu patvirtinta Medicinos fakulteto Taryboje 2016-10-18 d. protokolo Nr. (1.1.)-150000-TP-7(618).

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Dekanas Prof. (HP) dr. Algirdas Utkus: